

NHM: Fem viktige utfordringer som grunnlag for utviklingssamtaler med UiO-ledelsen

NHMs ambisjon er å være blant Europas ledende naturhistoriske museer. Dette innebærer fokus på å særlige forbedringspunkter innen de viktigste kjerneområdene:

- Samlingsforvaltning
- Forskning og utdanning
- Forskningsbasert formidling og kommunikasjon
- Personalpolitikk
- Samspill med samfunnet

Notatet gir en sammenfatning av de ulike områdene, og summerer kort noen konkrete oppfølgingspunkter med forslag til bidrag fra UiO ledelsen. Innspillet tar utgangspunkt i UiOs overordnede årsplan, NHMs årsplan og disponeringskriv fra UiO og museets pågående strategiarbeid.

1. Samlingsforvaltning: Sikring og bevaring

Tilstandsvurdering av museer og samlinger er en del av UiOs virksomhetsrapporteringen til departementet. Styringsparameterne er sikring og bevaring av samlingene. Definisjonen av sikring og bevaring ble gitt av Riksrevisjonen i 2002 Dokument nr. 3:9 (2002–2003). Måltall er *Andelene av samlingene og objektene som tilstrekkelig sikret og bevart*.

Fysisk infrastruktur

Museet forvalter mer enn 60 % av nasjonens naturhistoriske samlinger. Det er et betydelig ansvar. Departementet har uttalt at det ikke kan etableres tilfredsstillende oppbevarings- og sikringsforhold ved NHM innenfor den nåværende infrastruktur ved museet, og anbefalte i 2008 nybygg. Den gang ble kun 20 % av magasinene vurdert som tilfredsstillende, mens resten ble definert som ikke tilfredsstillende eller som dårlig egnede arealer. Situasjonen ble vesentlig bedre for 1/3 av samlingene som ble overført til de nye lokalene på Økern i 2017.

Forvaltning

Tilfredsstillende sikring og bevaring avhenger også av hvordan museet følger opp sine oppgaver. Oversikt, kontroll og vedlikehold av museumssamlinger er et viktig fundament for all museumsdrift. Dette stiller krav til registrering, konserveringskompetanse og rutiner for forsvarlig håndtering av samlingene. UHRM har vedtatt felles standarder for samlingsforvaltningen som museet skal implementere fra og med 2019.

UiO har gjennom mange år gitt øremerkede midler til samlingsforvaltningen. Tildelingene bidrar i stor grad til museets evne til oppfølging av UiOs styringsparametere for museumsvirksomheten. Koordinering og drift av universitetsmuseenes databasesystemer er organisert gjennom fellesorganisasjonen MUSIT, som er lokalisert til UiO.

Tiltak innen sikring og bevaring

Sikringstiltak mot brann, tyveri og vannskade involverer både EA og NHM. Besluttede tiltak fra en ROS-analyse ligger i CIM-systemet. Oppfølging av disse punktene er definert. Tabellen under viser museets forbedringsområder innen bevaring, og hvor det er behov for drahjelp fra ledelsen ved UiO.

Forbedringspotensialer NHM	Behov for drahjelp fra UiO-ledelsen
<ul style="list-style-type: none">• Opprettholde nødvendig kompetanse og bemanning innen samlingsforvaltning	<ul style="list-style-type: none">• Videre strategisk satsning på Revita etter 2020, og øremerket bevilgning til samlingene
<ul style="list-style-type: none">• Innføring av samlingsforvaltningsstandarder	<ul style="list-style-type: none">• Gjennom UHRM sikre oppdatering og vedlikehold av Felles kvalitetssystem basert på Spectrum 5.0 standarden
<ul style="list-style-type: none">• Digitalisering av samlingene	<ul style="list-style-type: none">• Satse videre på MUSIT-samarbeidet og bidrag til museets digitaliseringsprogram
<ul style="list-style-type: none">• Utarbeide strategisk plan for samlingene, bevaring, utvikling og avhending	<ul style="list-style-type: none">• Følge opp RR rapport og departementets anbefaling om nye magasiner for resterende 2/3 av samlingene
<ul style="list-style-type: none">• Utføre forebyggende konserveringstiltak innen oppbevaringsklima	<ul style="list-style-type: none">• Avklare ansvarsmatrise med EA om klimastyring og ventilasjon i veksthus og magasiner
<ul style="list-style-type: none">• Effektivisering av samlingsdriften	<ul style="list-style-type: none">• Tilgang til automatiseringssystemer og kunnskap om disse

2. Forskning og utdanning, en tydelig faglig profil

Museet bygger sin faglige virksomhet på grunnleggende forskning og formidling innen naturmangfold i fortid, nåtid og framtid. I henhold til Stortingsmelding nr. 15 (2007-2008) «Tingenes tale» om universitetsmuseene skal faglige programmer definere museets profil og faglige styrke. De faglige programmer skal konkretisere hvilke faglige spørsmål som er sentrale for forskningen, utdanningen og formidlingen. Etablering av faglige programmer blir et sentralt punkt i museets strategiske målsetning om å videreutvikle museets rolle som et sterkt forskningsintensivt universitetsmuseum.

Det ukjente mangfoldet

De store temaene i 2030 er bærekraft, relasjonen mellom mennesket og naturen, global helse, tap av artsmangfold og økosystemer osv. Kompetanse innen artskunnskap (systematikk, taksonomi, evolusjonære og naturtyper) er sentral for å forstå sammenhenger tilknyttet disse globale utfordringene. Sammen med samlingene, både som referansebank og kilde til fremtidig forskning, er kompetanse innen naturmangfold museets komparative fortrinn. Museet har dermed en faglig profil som skiller seg fra sammenlignbare institutter på MN-fakultetet. En videreutvikling av denne rollen bidrar til å styrke UiOs posisjon som et internasjonalt ledende forskningsuniversitet. Museets forskjellige EU-finansierte forskningsprosjekter er en tydelig bekreftelse på dette.

Utdanner fremtidens eksperter

NHMs utdanningstilbud er underlagt MN-fakultet, men det er en tydelig kobling mellom museets forskning og utdanningstilbudet. Forskerskolen ForBio gir kurs for master- og PhD studenter i Norge og Norden. Masterstudiene er innen biomangfold og systematikk. I tillegg er museet tilknyttet NABIS

- Nordic Masters Program in Biodiversity and Systematics. Museet lærer opp neste generasjons eksperter innen naturmangfold, evolusjonære prosesser og naturkartlegging.

Kunnskapen er etterspurt!

Natur i Norge (NiN) er et system for å beskrive og klassifisere all natur og naturvariasjon i Norge (inkludert Svalbard). Systemet er utarbeidet av forskere fra Naturhistorisk Museum i samarbeid med Artsdatabanken. NiN har finansiering fra Artsdatabanken frem til 2025. All offentlig naturkartlegging skal benytte seg av NiN, som er et verdinøytralt standardverktøy for naturbeskrivelse. I prinsippet kan verktøyet kunne brukes hvor som helst i verden.

En fjerdedel av artsmangfoldet i Norge er uopptaget, og museet har gjennom flere oppdrag finansiert av Artsdatabanken, oppdatert kunnskapen om hvor mange arter som finnes i Norge, og om hvor og hvordan de lever. Data fra museets samlingsdatabaser gjøres tilgjengelig for biologisk forskning i hele verden gjennom den internasjonale samlingsportalen GBIF, som har sitt norske hovedsete ved NHM.

Museet har gjennom det NFR-finansierte prosjektet NORBol bidratt til å utvikle et genetisk referansebiblioteket basert på artsspesifikke, standardiserte DNA-sekvenser av det biologiske mangfoldet i norsk natur som ligger i museets samlinger. Referansebiblioteket er et nyttig og ressursbesparende taksonomisk verktøy både for forskning og forvaltning.

Forbedringspotensialer NHM	Behov for drahjelp fra UiO-ledelsen
<ul style="list-style-type: none">• Heve kvaliteten på støtteapparatet for forskningsprosjekter i startfasen	<ul style="list-style-type: none">•
<ul style="list-style-type: none">• Utnytte kompetansen ervervet fra museets EU-prosjekter til å søke nye muligheter innen EUs rammeprogram	<ul style="list-style-type: none">•
<ul style="list-style-type: none">• Styrke studentenes integrering i fagmiljøene og gi god oppfølging underveis i studiene	<ul style="list-style-type: none">• Utvikle tilbud om utdanningsledelse og sørge for gode støtteressurser på utdanningsområdet
<ul style="list-style-type: none">• Styrke samlingsbasert forskning innen biodiversitet, som bidrag til kunnskapsrik forvaltning og politikk	<ul style="list-style-type: none">• UiO kan bidra positivt i dialogen med offentlig forvaltning om langsiktig og bærekraftig samarbeid

3. Forskningsbasert formidling og kommunikasjon

NHM har en komplementær rolle i universitetsstrukturen, og virksomheten er spredt på flere nivåer. Museet er globalt rettet i sin forskning, samtidig som museet har en nasjonal rolle knyttet til offentlig forvaltning. Botanisk hage har med sine 800.000 besøkende en vesentlig plass i bybildet, og en sentral rolle i folks liv i hovedstaden. Det er nettopp kontaktflaten mot publikum som er i hovedfokus i de kommende 2-5 år gjennom utvikling av nye formidlingsarenaer på Tøyen. Koblingen mellom forskning, undervisning og samlingsvirksomhet vil bli fremhevet i formidlingen.

Forskningsbasert formidling rettet mot den store allmennheten gir bedre og bredere formidling av UiOs forskning til samfunnet. Museet bidrar til allmenndannelse og generell kunnskapsformidling som styrker UiOs ledende kunnskapsrolle i vår region. Modernisering av utstillingene og satsning på nye formidlingsarenaer er sentrale virkemidler i dette perspektivet.

Det er viktig å arbeide for at student- og kunnskapsbyen Oslo blir attraktiv. Det styrker UiOs muligheter i konkurransen med andre kunnskapsintensive regioner i Europa. Naturhistorisk museum som en fremtredende attraksjon for læring og gode opplevelser, bidrar til at UiO anses som en attraktiv samarbeidspartner og som et godt sted å arbeide. Det handler om kommunikasjon med omverdenen, og å bygge opp under et godt rennommé.

Nye publikumsattraksjoner medfører også behov for ressurser til å ivareta publikum, sikkerhet og vedlikehold av anleggene på en god måte. Klimahuset åpner i 2020 og de nye utstillingene står ferdige i 2022. Litt lenger frem i tid vil også det nye utstillingsveksthuset kunne stå ferdig. Museet har mer enn nok med å skulle klare å gjennomføre utstillingene i klimahuset og i Brøgger.

En helhetlig plan for Campus Tøyen er i støpeskjeen, og den vil gi innspill til kommende reviderte masterplan for UiOs eiendommer. I denne forbindelse fremhever museet potensialet som ligger midtområdet der Tøyen hovedgård og låven med tilhørende driftsbygninger ligger. I forbindelse med Campusutvikling og integrering av UiOs samspill med byen vil vitalisering av Tøyen gi store muligheter for profilering av UiO/NHM og skape en god samskapningsarena i samarbeid med kommunen.

Forbedringspotensialer NHM	Behov for drahjelp fra UiO-ledelsen
<ul style="list-style-type: none"> Styrke prosjektene som arbeider for å få på plass nye utstillinger og tilknyttet formidling 	
<ul style="list-style-type: none"> Opparbeide kunnskap om museets besøkende 	
<ul style="list-style-type: none"> Samarbeide tettere med andre formidlings- og kommunikasjonsmiljøer ved UiO 	
<ul style="list-style-type: none"> Utvikling av helhetlig plan for NHM på Tøyen 	<ul style="list-style-type: none"> Støtte fra UiO-ledelsen i grensesnittet mot EA

4. Personalpolitikk, organisasjon og ledelse

NHM skal ha et inkluderende arbeidsmiljø med mangfold og god kjønnsbalanse. Ansatte og studenter skal arbeide sammen mot museets felles mål, og bedriftskulturen skal være preget av lagfølelse, et sterkere Vi. Medarbeiderne er vår viktigste ressurs og personaloppfølging vil ha høy oppmerksomhet. I dette ligger både rekruttering til faste stillinger, kompetanseutvikling, arbeids- og læringsmiljø og langsiktige utviklingsplaner.

Gode samarbeids- og utviklingsprosesser i organisasjonen vil være sentrale suksessfaktorer i møtet med en fremtid med endrede rammebetingelser. Samspill med ulike grupper ansatte og medvirkning i beslutningsprosesser vil være viktige momenter for ledelsen i dette arbeidet.

NHM må være tilpasset en verden i endring, og kunne tilpasse sin organisasjon etter nye krav. God dialog med de ansatte og samarbeid på tvers av seksjoner/avdelinger skal gi den støtte museets

kjernevirksomhet trenger. Fokus på kompetanseutvikling og vilje til å ta i bruk nye arbeidsmetoder vil stå i sentrum for å kunne utnytte ressursene effektivt.

Forbedringspotensialer NHM	Behov for drahjelp fra UiO-ledelsen
<ul style="list-style-type: none">• Utarbeide ny funksjons- og bemanningsplan	
<ul style="list-style-type: none">• Utarbeide planer arbeidsmiljørettede tiltak	
<ul style="list-style-type: none">• Utarbeide planer for god kjønnsbalanse og mangfold	

5. Samspill med UiO og med samfunnet for øvrig

Museet samfunnsoppdrag skiller seg litt ut fra UiOs samfunnsoppdrag. Museet skal utvikle, utdanne og formidle kunnskap om naturens mangfold til samfunnet, og samlingene skal utvikles, sikres og forvaltes for fremtidige generasjoner. Museets formidling om naturmangfoldet skal være relevant, skape forståelse, undring og engasjement. Det skal være en sammenheng mellom forskning, utdanning, samlinger og formidling.

UiO som et sterkt breddeuniversitet setter krav til samspill mellom de ulike enhetene. Museet ønsker å videreutvikle sin komparative styrke som et universitetsmuseum, for å løfte UiO frem som et ledende breddeuniversitet i Europa. NHM har også en kontaktflate mot offentlig forvaltning, det private næringsliv, Oslo kommune og samfunnet for øvrig. NHM skal bidra til at det norske samfunnet utvikler seg videre basert på en opplyst allmennhet og på en tydelig kunnskapsinformert forvaltning.

Samspill innenfor vår sektor skal legge grunnlag for felles forsknings- og utdanningsprosjekter. Måltrettet innsats mot sponsorer, stiftelser og det private næringsliv skal legge grunnlag for samarbeidsprosjekter som bidrar til styrking av museets økonomi.

Samarbeid med KHM og MN-fakultetet skal ha som formål å fremme felles måloppnåelse og effektivisering av virksomheten. NHM ønsker å kunne delta i UiOs satsninger på konvergensmiljøer, og da spesielt innen Life Science satsningen, men også andre faglige satsninger. Videre skal organisering og samspill internt skal sørge for at NHM forvalter sine samlede ressurser effektivt.

Forbedringspotensialer NHM	Behov for drahjelp fra UiO-ledelsen
<ul style="list-style-type: none">• Legge til rette for innsats mot fremtidige sponsorer	
<ul style="list-style-type: none">• Utarbeide gode interne planprosesser	